

Niet alle zij-instromers pabo herkennen klachten over 'kleien en dansjes'

In het najaar klonk er kritiek van zij-instromers op de pabo's. In een landelijk onderzoek van tv-programma Pointer hadden ze het over kleien, dansjes doen en verslag na verslag schrijven, en hoe weinig serieus ze zich genomen voelden met alle ervaring die ze al meebrachten. Op veel hogescholen zijn de geluiden positiever. Toch blijft het traject Zijinstroom in Beroep, zoals het officieel heet, wel een pittige opgave voor nieuwe leerkrachten-in-spe. In dit artikel laten we zien wat het traject Zijinstroom in Beroep inhoudt, waar je het traject kunt volgen en wat de ervaringen van enkele kandidaten zijn.

Bij een school in dienst tijdens je studie

Je kunt het tweejarige traject Zijinstroom in Beroep alleen volgen als je al een hbo- of universitair diploma en werkervaring hebt. Na een voorbereidingsperiode en een assessment ontvang je een geschiktheidsverklaring, waarmee je een tijdelijke bevoegdheid krijgt om twee jaar les te mogen geven. Het fijne aan het traject is – voor werkenden met de nodige vlieguren, die vaak ook een gezin hebben – dat je meteen bij een school of schoolbestuur in dienst komt. Bij de 'verkorte deeltijd' is dat anders, ook dat is weliswaar voor hbo'ers en academici, maar je bent dan 'echt' student en je loopt stage. Als zij-instromer krijg je een salaris, en je opleiding wordt betaald door je werkgever, die daar ook een subsidie voor ontvangt.

Het traject is geen onderdeel van de Wet Hoger Onderwijs, maar volgt wel strakke landelijke regels. Als voorbereiding op het geschiktheidsassessment stellen aspirant-zijinstromers een portfolio samen met relevante ervaring, waarin ze aantonen al een beginnende visie op onderwijs te hebben. Ook het voorbereiden en geven van een les en een uitgebreide nabespreking hoort bij het assessment. 'Daarbij gaat het er niet om dat iemand een perfecte les geeft', legt Mick Kamstra, teamleider van de zij-instroom en verkorte deeltijd bij de Hogeschool Rotterdam, uit in [Profielen](#). 'We moeten uit het geschiktheidsonderzoek het vertrouwen krijgen dat iemand in twee jaar een startbekwame leerkracht kan worden.' De tijdelijke bevoegdheid wordt immers maar voor twee jaar afgegeven.

Door heel het land kun je het Zijinstroom in Beroep-traject volgen. Vrijwel alle pabo's bieden het traject aan, hoewel het er bij elke hogeschool wel wat anders uitziet en elke hogeschool met andere schoolbesturen samenwerkt. Het is dus van belang om je goed te oriënteren, zowel op het schoolbestuur waar je graag wilt werken als op de opleiding zelf. Hieronder vertellen een aantal kandidaten van verschillende hogescholen hun verhaal. Meer informatie over de zijinstroom en een overstap naar het onderwijs is te vinden op www.onderwijsloket.nl of bij een pabo bij jou in de buurt.

Lees hieronder de verhalen van een drietal enthousiaste kandidaten bij verschillende hogescholen!

Hogeschool Rotterdam: Boek met taken

Elk jaar krijgt de Hogeschool Rotterdam zo'n 70 studenten voor de zij-instroom en de verkorte deeltijd van de pabo binnen, vertelt opleidingsdocent Vincent Bax. Het curriculum is opgebouwd om rekening te houden met wat de studenten al kunnen. Het programma is vastgelegd in één boek met taken, en elke zij-instromer kan aangeven wat-ie al kan en dat laten valideren. 'Het mooie aan deze doelgroep is', zegt Bax, 'dat ze vervolgens toch naar de lessen gaan.'

Zij-instromers Melissa de Rooter-van den Berge en Suzanne Struijk-Koudijzer kunnen dit beamen: 'We willen eigenlijk alles meekrijgen', zegt Melissa. 'Als je zoals iemand in onze klas biochemie hebt gestudeerd hoef je inhoudelijk niets meer te leren', vult Suzanne aan, 'maar je gaat je kennis toch toepassen in een heel andere context.' 'Ik vind de vrijdag altijd zo inspirerend', zegt Melissa, 'ik zou er liefst meteen nog een dag aan vast plakken om alles nog eens met elkaar te bespreken.' Suzanne: 'Van de circa 35 studenten op de lijst zijn er in de les gemiddeld wel 30 aanwezig denk ik.'

Meteen voor de klas

'Het stoere aan de groep zij-instromers is dat zij vanaf dag één voor de klas staan', zegt Bax. 'Dat doet echt iets met je, brengt soms onzekerheid met zich mee en daar moet je veel aandacht aan besteden. In de Pointer-aflevering leek het alsof mensen voor de wolven worden gegooid.' Zo ervaren Melissa en Suzanne het niet, maar dat betekent niet dat ze het appeltje-eitje vonden. 'In september startte ik met een nieuwe baan én een nieuwe opleiding en dat was zeker pittig', zegt Suzanne. 'Het helpt echt dat de opleiding zo praktisch mogelijk is ingestoken: alles wat we hier in de les krijgen is zinvol, of kunnen we meteen toepassen in onze klassen. En wat we in de klassen ervaren kunnen we op vrijdag meteen weer bespreken. Het is een snelkookpan, maar didactisch zit het zo goed in elkaar, ik ga "aan", heb het gevoel: hier kan ik iets mee.' 'We hebben heel leuke en gemotiveerde docenten', vult Melissa aan, 'ik heb het gevoel dat de docenten hier in hun kracht zijn gezet, we kunnen heel makkelijk de diepte met hen in en doorvragen. We worden als volwassenen behandeld, kunnen zelf onderwerpen aandragen die we willen behandelen en delen als studenten ook heel veel met elkaar.'

Het enige punt dat soms wringt is dat er op de scholen zelf nog wat verwarring heerst over wat men van de zij-instromer kan verwachten. Dat schiet soms door richting 'totale verantwoordelijkheid voor een klas', of de zij-instromer wordt juist weer te veel als stagiair gezien en krijgt te weinig ruimte. Mede daardoor is het traject erg zwaar en moet het sociale leven voor twee jaar op een laag pitje worden gezet.

Hogeschool Utrecht: Geef jezelf de tijd die ervoor staat

Bij de Hogeschool Utrecht is men in 2024 gestart met een nieuw curriculum voor de Zijinstroom in Beroep. Daarin wordt het programma nog meer op maat samengesteld en krijgen kandidaten meer vrijheid en keuze in aanbod én verantwoordden. Dit wordt gedaan voor, in en mét de praktijk. Cursist Inge van Witzenburg is in september 2024 begonnen aan de opleiding en werkt nu als zijinstromer in de groepen 1 en 2. Ze heeft het als een groot pluspunt ervaren dat ze zelf haar opleidingsroute kon bepalen, vertelt ze: 'Je weet welke bekwaamheidseisen je aan het einde moet aantonen. De opleiding biedt een lijst met modules aan die je kunt volgen om daar te komen. Je werkt naar een portfolio toe, kiest zelf wat je wanneer wilt doen en hoe je dat via beroepsproducten aan je eigen onderwijspraktijk wilt koppelen. Ik vind dat fantastisch. Maar ik ken ook studenten die dat moeilijk vinden en liever verteld krijgen wat ze wanneer moeten doen. Voor hen is deze manier van opleiden best lastig. Gelukkig kunnen we elkaar dan helpen in ons wekelijks leerteam. Iemand die het moeilijk vindt om zelf structuur aan te brengen, helpen we om er zo samen doorheen te komen.'

Narratief zelfportret

Inge is ook enthousiast over de manier waarop de HU het geschiktheidsonderzoek vorm geeft, namelijk als 'narratief zelfportret'. 'Die opdracht gaat over een aantal vragen. Welke mensen willen we in het onderwijs hebben? Wat zijn hun ideeën over onderwijs, samenleving, ouders en

opvoeden? En welke kernwaarden vinden die mensen belangrijk? Het schrijven van dat narratief zelfportret was de eerste opdracht van het geschiktheidsonderzoek.'

Versnellen?

Inge heeft oorspronkelijk het CIOS gedaan en daarna een hbo-opleiding Sociaalpedagogische Hulpverlening en een lerarenopleiding Pedagogiek. Had Inge op basis van haar vooropleiding en ervaring niet verder kunnen versnellen? 'Ik denk eigenlijk dat je niet moet willen versnellen, ook niet met mijn achtergrond. Misschien is denken te kunnen versnellen zelfs wel wat overmoedig. Het traject duurt in de basis niet voor niets twee jaar. Daaraan moet je niet willen schaven,' vindt Inge. 'Je begint aan een ander vak, je bent op een ander moment in je leven dan toen je aan je eerste studie begon en het verrijkt je ook gewoon. Geef jezelf de volledige tijd die ervoor staat. Er komt namelijk zoveel bij kijken. De praktijk is heel pittig, zeker als je nog nooit in een school hebt gewerkt. Ik denk dat ik dat met recht kan zeggen, omdat ik lang zowel binnen als buiten het onderwijs heb gewerkt.'

Hogeschool InHolland: Goed plannen en organiseren

Bij de Hogeschool InHolland kun je ook in het speciaal onderwijs het traject volgen. Sandra Alderliesten is in februari 2024 gestart bij een cluster 4 basisschool waarmee InHolland een samenwerkingsovereenkomst heeft. 'Zodra je op deze school aangeeft je de zij-instroom te willen doen, word je automatisch ingeschreven bij InHolland. Ik ben er gewoon open in gegaan', blikt Sandra terug. 'Ik heb het voortraject eerst doorlopen om te bekijken of ik überhaupt tot het traject zou mogen worden toegelaten. Daarbij gaf InHolland ook voorlichting over de inhoud van de opleiding. Ik heb daarin heel bewust gedacht dat het traject voor mij haalbaar zou zijn. Ik had dan weliswaar geen keus wat betreft hogeschool, maar ben er wel met volle overtuiging aan begonnen.'

Zelfstandig en in eigen tempo

Sandra loopt iets voor op de planning omdat zij voor een aantal vakken vrijstellingen heeft gekregen tijdens het voortraject. 'Ik kon dan ook vooruit gaan werken zodat mijn tweede halfjaar wat makkelijker zou worden. Die is namelijk vanuit de opleiding best wel vol gepland', vertelt zij. 'Alleen kun je sommige praktijkbeoordelingen niet naar voren halen, omdat daar een bepaalde volgorde in zit. Maar ik zou bijna alle theorievakken zelfstandig en in mijn eigen tempo kunnen doen. Ik moet voor zo'n vak dan een vakdossier, een soort portfolio, inleveren. Daarmee toon ik aan hoe ik de geleerde theorie toepas in de praktijk.' Daarnaast moet Sandra een aantal tentamens doen over kennis die je je zelfstandig eigen maakt. Het gaat dan bijvoorbeeld om de landelijke toetsen over rekenen/wiskunde, taal, Nederlands als tweede taal, ontwikkelingspsychologie, leerpsychologie en passend onderwijs. 'Die toetsen moet je zelf plannen, verdeeld over de twee jaar van de opleiding.' Het enige vak waarvoor zij extra ondersteuning wilde was bij rekenen/wiskunde.

Eigen onderwijspraktijk

Bij bijna alle vakken mag Sandra haar onderwijspraktijk gebruiken om haar dossiers te vullen. Alleen voor bewegingsonderwijs moet zij naar een reguliere school. 'Omdat je daarvoor les moest geven aan een groep van tenminste 25 leerlingen, en die heb je in het speciaal onderwijs niet', licht zij toe. 'Maar de docent keek goed met mij mee voor welke onderdelen van het vak bewegingsonderwijs ik wel op mijn eigen school kon doen. Daardoor kon ik spelactiviteiten in mijn groep uitvoeren.'

Ook al zijn de verschillen tussen de cursisten van het ZIB-traject aan de pabo van Hogeschool InHolland groot, zij voelen wel sterk de behoefte om elkaar op te zoeken. 'Als ik zelf een bepaald vak had gehaald en zag dat een medestudent bij dit vak vastliep, probeerde ik wel te helpen', vertelt Sandra. 'En andersom ook. Ik vond de wiskundetoets heel moeilijk en ben daar de eerste keer dan ook voor gezakt. Daarop werd ik geholpen door een medestudent die daar heel goed in was. Ik denk dat juist het feit dat je veel zelf moet uitzoeken de groepsvorming stimuleert. Als alles wordt voorgekauwd heb je elkaar minder nodig. Maar daar staat tegenover dat je goed moet kunnen plannen en organiseren om de opleiding te doen. Het vraagt écht bepaalde vaardigheden en discipline van jezelf om de opleiding zo zelfstandig te kunnen doen. Maar als je dat kunt, dan kan ik de opleiding beslist aanbevelen!'

Voor dit artikel zijn eerder gepubliceerde artikelen van de betrokken hogescholen of 10voordeLeraar gebruikt:

Niet alle zij-instromers pabo herkennen klachten over 'kleien en dansjes'. Gepubliceerd op www.profielen.hr.nl: 5 February 2025 • Tekst: Edith van Gameren [Zij-instromers pabo herkennen klachten over 'kleien en dansjes' niet: 'We willen alles meekrijgen' - Profielen](#)

Geef jezelf de volledige tijd die ervoor staat. Gepubliceerd op Lerarenvoormorgen.nl op 18 februari 2025. <https://www.lerarenvoormorgen.nl/nieuws-overzicht/geef-jezelf-de-volledige-tijd-die-ervoor-staat>

'Zij-instroom in Beroep pabo vereist goed plannen en organiseren'. Gepubliceerd op Lerarenvoormorgen.nl op 18 februari 2025. <https://www.lerarenvoormorgen.nl/nieuws-overzicht/zij-instroom-in-beroep-pabo-vereist-goed-plannen-en-organiseren>